

УДК 811'27:32]373.46-115=161.2=162.1=111

**МІКРОПОЛЕ ПОЛІТИЧНА КОМУНІКАЦІЯ: ЯДЕРНА ЗОНА
(на матеріалі української, польської та англійської мов)**

Васильців Оксана Степанівна

асп.

Львівський національний університет імені Івана Франка

У статті здійснено зіставний аналіз одиниць ядерної зони мікрополя *політична комунікація*. Розкрито роль термінологічного поля як засобу структурування терміносистем, досліджено склад і структуру ядерної зони мікрополя в трьох мовах. Обґрунтовано особливості парадигматичних відношень терміноодиниць, визначено спільні та відмінні ознаки їх семантики.

Ключові слова: соціолінгвістика; політична комунікація; термінологічне поле; термін-домінанта; інтегральна та диференційні семи.

Ідея семантичного поля як засобу пізнання внутрішньої організації лексико-семантичної системи мови [Бондарко 1987; Фабіан 1998; Бондар 1998; Кардашук 1998; Цегельська 2000; Іваненко 2007; Левицкий 2012] знайшла подальший розвиток в теорії термінологічного поля (О. Реформатський, О. Суперанська, С. Шелов). Сучасні праці із зіставного термінознавства підтверджують релевантність використання польового підходу для добору та структурування відповідників терміносистем різних мов [Ляшук 2007; Дзябко 2015]. Зіставний аналіз одиниць ядерної зони термінологічного мікрополя *політична комунікація* ще не був об'єктом дослідження.

У статті проаналізуємо це питання на матеріалі української, польської та англійської мов. Для цього необхідно: 1) розкрити роль термінологічного поля як засобу структурування соціолінгвістичної терміносистеми; 2) схарактеризувати склад і структуру ядерної зони мікрополя *політична комунікація* як одного із нових полів, що є результатом взаємодії мови і політики в соціолінгвістиці; 3) обґрунтувати спільні й відмінні ознаки семантичної структури досліджуваних термінів у трьох мовах.

Матеріалом для аналізу послужили термінологічні одиниці (63 назви української, 61 польської та 54 англійської мов), зібрані шляхом суцільної вибірки із лінгвістичних енциклопедій, словників та праць з політичної комунікації [Селіванова 2010; Петренко 2007; Нагорна 2005; Шемшученко 1997; Шавардова 2008; Dobek-Ostrowska 2001; Fras 2005; Brants 2011; McNair 2011; Mesthrie 2001].

Компонентний аналіз, зокрема процедура ступінчастої ідентифікації, уможливила виявлення інвентарю семантичних ознак термінів; метод семного аналізу словникових дефініцій використано для встановлення тотожностей і відмінностей у семантичній структурі термінів; зіставний метод допоміг виявити спільні й відмінні ознаки складу і структури ядерних зон; метод кількісного аналізу дозволив розкрити тенденції формування поля у трьох мовах [Арнольд 1966; Кузнецов

1980; Кузнецова 1969; Левицкий 2012, 113-122; Фабіан 1998, 43-44; Ляшук 2007, 3; Дзябко 2015, 2].

1. Роль семантичного поля як засобу структурування термінів соціолінгвістики

Поняття *семантичного поля* увійшло в науковий обіг завдяки працям Й. Тріра [Trier 1931; Trier 1934]. Вчений відзначав, що у свідомості мовця слова існують у вигляді певної структури, своєрідного словесного поля знаків, яке співвідноситься із більш чи менш замкнутим понятійним комплексом і упорядковує його. Окреме слово отримує визначеність лише в оточенні групи співвіднесених з ним слів. Мовні поля не є ізольованими, а здатні групуватися у поля вищого порядку, покриваючи у такий спосіб весь лексичний склад мови [Gao 2013, 2031]. Основним недоліком теорії Й. Тріра є процедура виокремлення самого поля, адже слова у групи дослідник поєднує інтуїтивно, перебільшуючи асоціативні зв'язки. При цьому багатозначні слова одночасно входять у декілька полів, тому їхні межі не можна чітко окреслити [Васильев 1971, 106]. Л. Вайсгербер використав семаціологічний підхід до вичленування семантичного поля: підбір до ядерного слова поля синонімічного ряду семантично пов'язаних слів [Lyons 1977, 250-251]. В. Порціг спробував теоретично осмислити поняття поля через звернення до синтагматичних зв'язків мовних одиниць. Започаткувавши теорію «синтагматичних полів», цей дослідник дійшов висновку, що об'єднання слів значною мірою визначається тим, до якої частини мови вони належать [Porzig 1934; Kleparski 2007, 191]. Функціональне вивчення граматичної будови мови зумовило появу поняття «функціонально-семантичне поле», що є сукупністю граматичних, словотворчих, лексичних та інших засобів, які служать для вираження значень аспектуальності, часової локалізованості, дейксисної темпоральності і таксису [Бондарко 1987].

Ідеї структурування мови на основі семантичних відношень між словами покладені в основу аналізу термінологічного поля як засобу вивчення внутрішньої організації терміносистем. О. Реформатський зазначав, що полем терміна є та термінологія, поза якою він втрачає свою властивість терміна [Реформатский 1968, 103]. Терміни, об'єднуючись у термінологічні поля, відображають інваріантний принцип структурування та існування мовних одиниць. Однак застосування польового підходу все ще немає однозначного розуміння, про що свідчать такі терміновживання, як *термінологічне поле* (А. Суперанська), *семантичне поле терміна* (А. Ляшук), *понятійне поле терміна* (С. Шелов).

Термінологічне поле постає як послідовна ієрархія відношень між термінами на основі їхніх семантичних показників – наукових дефініцій, що відображають логіко-поняттєві відношення в певній галузі знань [Морозова 1969, 224]. Складники поля пов'язані спільним семантичним компонентом і структурно організовані співвідношенням ядро – периферія [Іваненко 2007, 8].

Ядро термінологічного поля формується навколо інваріантної лексеми (архілексеми), що позначає базове поняття і містить набір найхарактерніших семантичних ознак для розкриття значення інших компонентів поля [Верба 2008, 21].

До складу ядерної зони також належать одиниці, які в своїй семантичній структурі містять інтегральну сему або ж у своїй дефініції послуговуються інваріантним терміном як основним ідентифікатором [Дзябло 2012, 36]. Семантична структура одиниць периферії характеризується значною кількістю диференційних сем. З'ясування семантичних відношень між термінами (шляхом аналізу спільних та відмінних семантичних ознак) сприяє подальшому поділу поля на структури нижчого порядку – мікрополя, термінологічні та гіперо-гіпонімічні групи, синонімічні ряди, які перебувають у відношеннях підпорядкованості і залежності. Одна одиниця є складовою частиною іншої одиниці більш вищого рівня (це за свідчує ієрархічну будову поля) [Дзябло 2015, 6].

Структурні зв'язки між термінами ядерної зони встановлюються шляхом аналізу родо-видових відношень терміна-домінанти та його семантичних похідних. Гіперо-гіпонімічні відношення є універсальним засобом тематичної ієрархічної організації понять мікрополя. Вони формуються на основі логіко-семантичного підпорядкування понять, що охоплює привативну опозицію родового поняття та видових (опозиція включення), які, відповідно, розкривають смисловий зміст родового і протиставляються один одному через диференційні семи, вступаючи в еквіполентні опозиції (опозиція перетину) [Шафіков 1999, 4].

Висловлені міркування мовознавців про специфіку парадигматичних відношень елементів термінологічного поля використовуємо для розкриття спільного та відмінного в семантиці термінів, для виявлення відповідників у зіставлюваних мовах, з'ясування системних зв'язків складників поля та його структури.

2. Ядерна зона мікрополя *політична комунікація*

У к р а ї н с ь к а м о в а. Домінантою мікрополя виступає однойменний термін *політична комунікація* як загальна та нейтральна назва, що містить найбільшу кількість семантичних ознак поняття «політична комунікація». Для виявлення компонентів, які формують семантичний зміст терміна, проаналізуємо дефініції, запропоновані в лексикографічних джерелах: 1) «процес передачі, обміну політичною інформацією, який структурує політичну діяльність і надає їй нового значення, формує громадську думку і політичну соціалізацію громадян з урахуванням їхніх потреб та інтересів» [Шемшученко 1997, 162]; 2) «процес передачі і обміну спеціальною політичною інформацією, що циркулює між частинами політичної системи, між політичною і суспільною системами, а також між суспільними групами та індивідами [Шавардова 2008, 158]; 3) «мовленнева діяльність, орієнтована на пропаганду тих чи інших ідей, емоційний вплив на громадян країни та спонування їх до політичних дій для вироблення суспільної згоди, прийняття й обґрунтування соціально-політичних рішень в умовах множинності точок зору у суспільстві» [Алексієвець 2012, 251]. Зважаючи на вищеподані визначення, виділяємо інтегральну сему терміна-домінанти, тобто обов'язковий компонент поняття 'обмін інформацією'. Оскільки складена структура терміна відображає поєднання семантичних ознак лексем *комунікація* (основний компонент терміна) та *політика* (залежний компонент, що ілюструє ознаку диференційного характеру),

до інтегрального компонента 'обмін інформацією' додаємо конкретизатор 'політична'. Звідси сема 'обмін політичною інформацією' постає об'єднувальним чинником мікрополя. Семантичну структуру інваріантного терміна формують також диференційні семи 'суб'єкт', 'суспільний вплив', 'політична система', 'суспільна взаємодія', 'засіб обміну інформацією', 'мовленнєва діяльність', які входять до семного складу одиниць нижчого рівня ієрархії та розмежовують терміни-елементи мікрополя.

У значенні слів-гіпонімів інтегральний семантичний компонент доповнюється додатковими значеннєвими ознаками, що робить зміст видового поняття ширшим за родове, а обсяг – вужчим [Панько 1994, 192]. Так, термін-домінанта *політична комунікація* охоплює гіпоніми *владна політична комунікація*, *власне політична п. к.*, *громадянська п. к.* Крім значення гіпероніма та спільної семи 'суб'єкт політичної комунікації', зазначені гіпоніми мають ще додаткові видові ознаки, тобто диференційні семи: 'влада', 'політичний інститут', 'громадяни', які конкретизують їх значення. Так, під час здійснення *владної політичної комунікації* однією із сторін виступає влада; у *власне політичній комунікації* обов'язкову участь беруть політичні інститути; при реалізації *громадянської політичної комунікації* обмін політичною інформацією відбувається між громадянами.

Диференційні ознаки 'виборчий / міжвиборчий період' дозволяють розмежувати комплементарні антоніми *виборча п. к.* – *міжвиборча п. к.* Перша з них активізує усі політико-комунікативні суб'єкти, які ведуть боротьбу за перемогу на виборах. *Міжвиборча політична комунікація* здійснюється тоді, коли передвиборчі баталії припиняються, а *владна комунікація* починає домінувати. Інтегральна сема 'канал політичної комунікації' є основою для виокремлення групи назв: *формальна п. к.*, *неформальна п. к.* Термін *формальна п. к.*, в свою чергу, стає гіперонімом для терміносполук *комунікація через засоби масової інформації* (друковані та електронні засоби; така комунікація реалізується через проведення прес-конференцій, брифінгів, розсилання прес-релізів, розміщення політичної реклами) та *комунікація через організації*, коли ланкою передачі слугують політичні партії, групи інтересів, суспільні організації і рухи. Комунікація через неформальні канали відбувається з використанням особистих зв'язків. Сема 'напряв взаємодії' є підставою поділу родової назви на видові: *внутрішня п. к.*, *зовнішня п. к.*

За допомогою ознаки 'безпечна передача політичної інформації' виокремлено назву *безпека політичних комунікацій*, яка, позначаючи елемент системи національної безпеки держави, запобігає появі *криз політичних комунікацій* (диференційна ознака 'порушення сталості процесу').

Безпосередньою ознакою поняття *політична комунікація* є термін *політична мова*, що вступає у відношення підпорядкування за ознаками 'засіб політичної комунікації', 'засіб обмежуючого впливу', 'ідеологічний чинник'. У науці термін *політична мова* розуміють як «сукупність вербальних структур, які використовуються у сфері політики і здійснюють вплив на політичну свідомість індивідів та їх участь у перебігу політичних процесів [Петренко 2007, 21]. Окрім цього, дехто

з дослідників схильний розмежовувати *мову політики* – термінологію і риторичку професійної політичної діяльності та *політичну мову* – ресурс, відкритий для всіх членів мовного співтовариства. Хоча обидва поняття перебувають у відношеннях перетину [Нагорна 2005, 198-199].

В одному парадигморяді з терміном *політична комунікація* знаходиться одиниця *політичний дискурс*, що використовується для позначення «суми мовних утворень у певному паралінгвістичному контексті – контексті політичної діяльності, політичних поглядів і переконань, включно з негативними її проявами (ухиляння від політичної діяльності, брак політичних переконань)» [Петренко 2007, 20]. Виокремлений на основі семи 'використання мови в політичному контексті' термін *політичний дискурс* вступає у безпосередній семантичний зв'язок із домінантою (дослідники часто вживають назви *політична мова* та *політичний дискурс* як синонімічні).

Польська мова. Домінантою мікрополя є одиниця *komunikowanie polityczne* (зафіксовано еквівалентний відповідник *komunikacja polityczna*). Цей термін позначає: 1) «proces wzajemnych oddziaływań informacyjnych pomiędzy podmiotami polityki połączonymi relacjami walki, władzy i współpracy» [Sobkowiak 1999, 181]; 2) «proces polegający na wymianie informacji między liderami politycznymi, mediami i obywatelami o wydarzeniach i sprawach zachodzących w sferze polityki publicznej» [Michalczyk 2005, 15]; 3) «procesy interakcyjne zachodzące między elementami systemu politycznego i jego otoczeniem» [Dobek-Ostrowska 2001, 26]. На основі частотних характеристик ідентифікаторів, що є головними у дефініціях терміна *komunikowanie polityczne*, визначаємо інтегральну сему 'wymiana informacji politycznej', яка й забезпечує утворення мікрополя. Перелічені визначення актуалізують додаткові семи 'oddziaływanie informacyjne', 'podmiot polityki', 'system polityczny' та ін., які (подібно до української мови) окреслюють базові складові процесу політичної комунікації.

Ієрархічна побудова мікрополя *komunikowanie polityczne* передбачає наявність гіперо-гіпонімічних відношень між терміном-домінантою та його видовими назвами. Так, диференційна сема 'typ aktorów politycznych' зумовила виокремлення когіпонімів *komunikowanie elitarne* (відбувається між представниками влади); *k. hegemoniczne* (спрямоване від керівників до керованих); *k. petycyjne* (від керованих до керівників); *k. asocjacyjne* (або *stowarzyszeniowe*, включає усі форми взаємодії між громадянами) [McNair 2011, 9]. У цих прикладах польська та українська мови засвідчують тотожність як на рівні виокремлення диференційних сем, так і у формуванні семантично еквівалентних відповідників гіперо-гіпонімічної парадигми. Правда, диференційна сема 'тип політичного актора' формує різний набір гіпонімів в двох мовах. Видові назви на позначення *владної політичної комунікації, власне політичної к. та громадянської п. к.* мають ширшу семантику і охоплюють значення когіпонімів польської мови: *komunikowanie elitarne, k. hegemoniczne, k. petycyjne, k. asocjacyjne*. Подібна взаємодія одиниць ілюструє часткову семантичну відповідність.

Як і в українській терміносистемі, одиниця *komunikowanie polityczne* має семантичні похідні: *formalne k. p.* та *nieformalne k. p.* Зміст поняття *formalne komunikowanie polityczne* включає офіційні повідомлення уряду, парламенту, партій чи політиків через засоби масової інформації в контексті проведення прес-конференцій, інтерв'ю та ін. *Nieformalne komunikowanie polityczne* відбувається в досить закритому колі, обрані журналісти можуть бути присутні неофіційно, а інформація, отримана в такий спосіб не публікується [Michalczyk 2005, 33]. Когніоніми *komunikowanie masowe, k. medialne, k. interpersonalne*, виокремлені на основі семантичної ознаки 'kanał komunikacyjny', засвідчують явище часткової відповідності з термінами української мови. Тоді як сполуки *komunikowanie do wewnqtrz* та *k. do zewnqtrz* є еквівалентами українських назв. У недемократичних країнах домінує *jednokierunkowa komunikacja polityczna*, пов'язана з одностороннім поширенням інформації від влади до суспільства. Ці гіпонімічні одиниці пов'язані із терміном-домінантою найтісніше, оскільки вони засвідчують незначні відмінності в значенні.

Термін *komunikowanie polityczne* актуалізує безпосередній семантичний зв'язок із сполуками *język polityki* та *dyskurs polityczny*. Поняття *język polityki* позначає різновид мови, що обслуговує різні форми публічної діяльності, пов'язаної із здійсненням влади. Як і в українській мові, цей термін позначає лексику і фразеологію зі сфери політики, а також мовні утворення різних суспільних груп, що беруть участь у політичному житті. Однак у польській мові відсутні видові назви мови політики, адже вважається, що вона охоплює лексику з усіх сфер суспільного життя. До цього гіпонімного ряду входить також термін *nowomowa* (український відповідник *новомова*), який свого часу ввів у вжиток Дж. Орвелл у творі «1984» на позначення мови політичної пропаганди періоду реального соціалізму [Bralczyk 1985, 103]. Взявши до уваги диференційну сему 'niemożność wyrażania wprost pewnych treści', можна припустити, що мова політики є сучасним різновидом новомови, установчою ознакою якої є маніпуляція (або персвазія).

Терміносполука *dyskurs polityczny* називає: розмови про політику; дискусії, пов'язані з політикою, чи будь-який коментар на політичну тематику; повідомлення, сформульовані політиками та виголошені в урядових місцях. Семантичні ознаки, які визначають зміст термінів *język polityki* та *dyskurs polityczny*, є необхідними та достатніми для ідентифікації понятійного змісту інших одиниць, що дозволяє віднести ці терміни до ядерної зони мікрополя *komunikowanie polityczne*.

А н г л і ї с ь к а м о в а. Термін-домінанта *political communication* в лексикографічних джерелах реалізує значення: 1) «purposeful communication about politics», що включає: а) «all forms of communication undertaken by politicians and other political actors for the purpose of achieving specific objectives; b) communication addressed to these actors by non-politicians such as voters and newspaper columnists; c) communication about these actors and their activities, as contained in news reports, editorials, and other forms of media discussion of politics» [McNair 2011, 4]; 2) «an interactive process concerning the transmission of information among politicians, the

news media and the public» [Norris 2004, 1]. Перелічені дефініції актуалізують інтегральний компонент ‘transmission of political information’, який є семантично тотожним у трьох мовах.

На відміну від української та польської мов, система англійських термінів не охоплює видових назв – безпосередніх семантичних похідних поняття *political communication*. За нашими спостереженнями, терміни *political discourse* і *politicized language* часто вживаються як відносні синоніми та засвідчують незначні відмінності у значенні з терміном-домінантою, а тому типами політичної комунікації постають формальні та неформальні засоби передачі інформації, як-от: *election broadcasts*, *TV news interviews*, *debates*, *talk-shows* та ін. Дефініції термінів *political discourse* і *politicized language* засвідчують вужчу семантику. Так, поняття *political discourse* охоплює «тексти і розмови професійних політиків або політичних установ ... на місцевому, національному та міжнародному рівнях» [van Dijk 1998, 12]. Для відображення взаємодії мови та політики використовують терміни *language of politics* і *politics of language*. Поняття *language of politics* позначає термінологію і риторику політичної діяльності, політиків у їхній професійній сфері. Окрім цього, дослідники проводять подальшу диференціацію між поняттями *politics of language* (семантичний еквівалент укр. *мовна політика*) та *politicized language* – відкритий для усіх ресурс, що дозволяє використовувати мову для впливу і контролю (в тому числі, брехні чи обману). Аналіз словникових дефініцій цих термінів засвідчує явище повної відповідності їх семантичного змісту в трьох мовах.

Висновки.

1. Дослідження семантичної структури термінів ядерної зони мікрополя *політична комунікація* підтверджує роль термінологічного поля як засобу добору та структурування терміносистеми соціолінгвістики в українській, англійській та польській мовах.

2. У складі ядра мікрополя виявлено 25 одиниць української, 24 польської та 25 термінів англійської мов, які об'єднуються навколо тотожних інтегральних сем ‘обмін політичною інформацією’ / ‘wymiana informacji politycznej’ / ‘transmission of political information’.

3. Зіставний аналіз семантичної структури термінів-відповідників виявляє спільні й відмінні ознаки в організації ядерних зон мікрополя, які реалізують відношення повної відповідності, часткової невідповідності та повної невідповідності семантики (міжмовні лакуни).

Семантична диференціація в межах ядерної зони відбувається шляхом додавання диференційних сем, що зумовлює виокремлення 10 гіперо-гіпонімічних груп термінів в українській, 8 в польській та 4 в англійській мовах. При цьому лише 3 із цих гіпонімічних груп засвідчують явище повної семантичної відповідності, за якої на основі семантично тотожних сем формуються еквівалентні відповідники. Дві диференційні семи ілюструють повну відповідність семантики терміноодиниць української та польської мов. Усі інші (3 семи в українській, 1 в

польській та 1 в англійській мовах) визначили повну невідповідність семантики. Вони утворюють міжмовні лакуни, які свідчать про реалізацію відмінних ознак в семантиці термінів. Лише 2 гіпонімічні групи є виявом часткової невідповідності, оскільки демонструють ширшу семантику когіпонімів української мови на відміну від видових назв польської мови.

Васильців О.С., аспірант

Львовский национальный университет имени Ивана Франко

Микрополе *политическая коммуникация*: ядерная зона (на материале украинского, польского и английского языков)

В статье осуществлен сопоставительный анализ единиц ядерной зоны микрополя *политическая коммуникация*. Раскрыта роль терминологического поля как средства структурирования терминосистем, исследован состав и структура ядерной зоны микрополя в трех языках. Обоснованы особенности парадигматических отношений терминологических единиц, определены общие и отличительные признаки их семантики.

Ключевые слова: социолингвистика; политическая коммуникация; терминологическое поле; термин-доминанта; интегральная и дифференциальные семы.

Vasylytsiv O.S., Postgraduate Student

Ivan Franko National University of Lviv

Microfield *political communication*: Nuclear Zone (on the basis of the Ukrainian, Polish and English languages)

The article provides comparative analysis of the units which form nuclear zone of microfield *political communication*. The role of terminological field as a mean of terminological systems' structuring is revealed, composition and structure of the nuclear zone of microfield in three languages is displayed. The author establishes peculiarities of paradigmatic relations of terminological units and defines common and distinctive features of their semantics.

Key words: sociolinguistics; political communication; terminological field; term-dominant; integral and differential semes.

Література:

1. *Алексієвцев О.* Історія та сучасність політичної лінгвістики / О. Алексієвцев // Україна-Європа-Світ. Міжнародний збірник наукових праць. – 2012. – Вип. 9. – С. 248-255.
2. *Арнольд И.В.* Семантическая структура слова в современном английском языке и методика её исследования: на материале имени существительного. Монография / И.В. Арнольд. – Л. : Просвещение, 1966. – 192 с.
3. *Бондарко А.В.* Теория функциональной грамматики: Введение. Аспектуальность. Временная локализованность. Таксис / А.В. Бондарко. – Л. : Наука, 1987. – 338 с.
4. *Бондар О.І.* Система і структура функціонально-семантичних полів темпоральності в сучасній українській літературній мові. Функціонально-ономасіологічний аспект : автореф. дис. ... докт. філол. наук : 10.02.01 / О.І. Бондар. – К., 1998. – 33 с.
5. *Васильев Л.М.* Теория семантических полей / Л.М. Васильев // Вопросы языкознания, 1971. – № 5. – С. 105–113.
6. *Верба Л.Г.* Порівняльна лексикологія англійської та української мов / Л.Г. Верба. – Вінниця : Нова книга, 2008. – 248 с.
7. *Дзябко Ю.М.* Семантична структура термінологічного поля «мовна політика» в українській та японській мовах : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.17 / Ю.М. Дзябко. – Львів, 2015. – 20 с.
8. *Дзябко Ю.М.* Ядерна зона мікрополя «мовна політика» в українській та японській мовах / Ю.М. Дзябко // Мовні і концептуальні картини світу. – 2012. – Вип. 40. – С. 35-39.

9. *Іваненко Н.В.* Лексико-семантичне поле *добро* в українській та англійській мовах : автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.17 / Н. В. Іваненко. – К., 2007. – 20 с.
10. *Кардашук О.В.* Семантичне поле простору: статус, структура, внутрішні зв'язки (на матеріалі прикметників української мови): автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / О.В. Кардашук. – Кіровоград, 1998. – 16 с.
11. *Кузнецов А.М.* О применении метода компонентного анализа в лексике / А.М. Кузнецов // Синхронно-сопоставительный анализ языков разных систем. – М., 1971. – С. 257-268.
12. *Кузнецова Э.В.* Метод ступенчатой идентификации в описании лексико-семантической группы слов / Э.В. Кузнецова // Уч. зап. Тартуского ун-та. Проблемы моделирования языка. – Тарту, 1969. – Вып. 228. – № 3. – Ч. 2. – С. 85-92.
13. *Левицкий В.В.* Семасиология / В.В. Левицкий. – Винница : Нова книга, 2012. – С. 113-122.
14. *Ляшук А.М.* Семантична структура юридичних термінів української та англійської мов : автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.17. / А.М. Ляшук. – Кіровоград, 2007. – 23 с.
15. *Морозова Л.В.* Дифференциальные признаки термина: структурные и статистические свойства английского языка / Л.В. Морозова // Уч. зап. Калининского пед. ин-та. – Калинин, 1969. – Т. 64. – Вып. 2. – С. 223-249.
16. *Нагорна Л.* Політична мова: зміст і структура поняття / Л. Нагорна // Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. – К., 2005. – Вип. 7. – С. 195-207.
17. *Панько Т.І.* Українське термінознавство / Т.І. Панько, І.М. Кочан, Г.П. Мацюк. – Львів : Світ, 1994. – 216 с.
18. *Петренко В.В.* Особливості визначення політичної мови / В.В. Петренко // Політичний менеджмент – 2007. – № 2. – С. 16-24.

Стаття надійшла до редакції 01.12.2015.